

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi
přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).

Cover Photography

Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

7

*Ladislav Nejman, Lukáš Kučera, Petr Škrdla, Lenka Lisá, Šárka Hladilová,
Miroslav Králík, Rachel Wood, Miriam Nývltová Fišáková, Duncan Wright,
Marjorie E. Sullivan, Philip Hughes*

2016 excavation of basal layers at Pod Hradem Cave and the finding of shell and amber 9

Yuri E. Demidenko, Petr Škrdla, Joseba Rios-Garaizar

**The Hlinsko – Kouty I Site and the Only Stratified Aurignacian-like Assemblage
With a Bifacial Triangular Point in Moravia** 17

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázelová, Šárka Hladilová, Petr Škrdla

Dolní Věstonice I. Excavations 1990–1993 35

Sandra Sázelová, Jarosław Wilczyński, Piotr Wojtal, Jiří Svoboda, Erik Trinkaus

Puzzling Pairs from Pavlov and Mortuary Diversity in the Mid Upper Paleolithic 69

Marek Vlach

Modelování tras a prostorové aspekty římského tažení proti Marobudovi 89

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2017

Overview of Excavations in Moravia and Silesia 2017

Übersicht den Grabungen in Mähren und Schlesien 2017

111

Paleolit, Paleolithic, Paläolithikum

Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	113
Deštná (okr. Blansko)	113
Hlásnice (k. ú. Hlásnice u Šternberka, okr. Olomouc)	114
Hlinsko (okr. Přerov)	114
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	115
Mohelno (okr. Třebíč)	115
Ořechov (okr. Brno-venkov)	115
Pavlov (k. ú. Pavlov u Dolních Věstonic, okr. Břeclav)	118
Přerov (okr. Přerov)	121
Vanovice (okr. Blansko)	121

Neolit, Neolithic, Neolithikum

Boskovice (okr. Blansko)	123
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	123
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Tuřany a Holásky, okr. Brno-město)	125
Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)	126
Hostěnice (okr. Brno-venkov)	127
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	127
Jamolice (okr. Znojmo)	128
Kuřim (okr. Brno-venkov)	128
Kuřim (okr. Brno-venkov)	129
Kyjovice (okr. Znojmo)	129

Lipůvka (okr. Blansko)	132
Litenčice (okr. Kroměříž)	132
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	132
Moravský Krumlov (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	133
Moravský Krumlov (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	133
Ostrovačice (okr. Brno-venkov)	133
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	134
Pozořice (okr. Brno-venkov)	134
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	135
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	135
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	136
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov)	136
Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)	136
Sivice (okr. Brno-venkov)	137
Stropešín (okr. Třebíč)	137
Šelešovice (okr. Kroměříž)	138
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	138
Tišnov (okr. Brno-venkov)	138
Troubsko (okr. Brno-venkov)	139
Třebenice (k. ú. Plešice, okr. Třebíč)	140
Uherské Hradiště (k. ú. Míkovice nad Olšavou, okr. Uherské Hradiště)	141
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	141
Žerotín (okr. Olomouc)	141

Eneolit, Eneolithic, Äneolithikum

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	143
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	143
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	145
Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)	145
Dambořice (okr. Hodonín)	147
Holešov (k. ú. Količín, okr. Kroměříž)	147
Kojátky (okr. Vyškov)	147
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	147
Kroměříž (okr. Kroměříž)	148
Medlov (k. ú. Medlov u Uničova, okr. Olomouc)	149
Olomouc (k. ú. Holice u Olomouce, okr. Olomouc)	149
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	150
Podolí (k. ú. Podolí u Valašského Meziříčí, okr. Vsetín)	151
Pohořelice (k. ú. Pohořelice u Napajedel, okr. Zlín)	151
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	151
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	152
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	152
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	152
Příbor (k. ú. Hájev, okr. Nový Jičín)	153
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	155
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov)	155
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	155
Troubsko (okr. Brno-venkov)	156
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	156
Vlasatice (okr. Brno-venkov)	157

Doba bronzová, Bronze Age, Bronzezeit

Borotín (k. ú. Borotín u Boskovic, okr. Blansko)	159
Bořitov (okr. Blansko)	160
Boskovice (okr. Blansko)	160
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	161
Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)	161
Břeclav (okr. Břeclav)	161
Bystřička (k. ú. Bystřička I, okr. Vsetín)	162

Čučice (okr. Brno-venkov)	162
Dambořice (okr. Hodonín)	163
Dubicko (okr. Šumperk)	163
Holešov (okr. Kroměříž)	164
Horní Mošténice (okr. Přerov)	165
Horní Němčí (okr. Uherské Hradiště)	165
Ivančice (okr. Brno-venkov)	166
Jívová (okr. Olomouc)	166
Kojátky (okr. Vyškov)	167
Kozlany (k. ú. Kozlany u Vyškova, okr. Vyškov)	167
Křenovice (k. ú. Křenovice u Slavkova, okr. Vyškov)	167
Kunovice (k. ú. Kunovice u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	168
Machová (okr. Zlín)	169
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	169
Násedlovice (okr. Hodonín)	169
Neplachovice (okr. Opava)	169
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	170
Opava (k. ú. Kateřinky u Opavy, okr. Opava)	171
Opava (k. ú. Vávrovice, okr. Opava)	171
Ostrovačice (okr. Brno-venkov)	172
Pavlov (k. ú. Pavlov u Dolních Věstonic, okr. Břeclav)	173
Prostějov (k. ú. Žešov, okr. Prostějov)	174
Pohořelice (k. ú. Pohořelice u Napajedel, okr. Zlín)	174
Pravčice (okr. Kroměříž)	175
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	175
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	175
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	175
Rájec (k. ú. Rájec u Zábřeha, okr. Šumperk)	176
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	177
Rebešovice (okr. Brno-venkov)	177
Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, okr. Vyškov)	178
Rousínov (k. ú. Vítovice, okr. Vyškov)	178
Říčany (k. ú. Říčany u Brna, okr. Brno-venkov)	179
Slavkov (k. ú. Slavkov u Opavy, okr. Opava)	179
Šakvice (okr. Břeclav)	180
Šelešovice (okr. Kroměříž)	180
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	181
Štítná nad Vláří-Popov (k. ú. Štítná nad Vláří, okr. Zlín)	181
Troubsko (okr. Brno-venkov)	182
Uherčice (k. ú. Uherčice u Hustopečí, okr. Břeclav)	182
Uherské Hradiště (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	182
Újezd u Boskovic (okr. Blansko)	184
Velké Opatovice (okr. Blansko)	184
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	185
Žeranovice (okr. Kroměříž)	185

Doba železná, Iron Age, Eisenzeit

Blučina (okr. Brno-venkov)	187
Brno (k. ú. Pisárky, okr. Brno-město)	187
Brno (k. ú. Přízřenice, okr. Brno-město)	188
Břestek (okr. Uherské Hradiště)	188
Dambořice (okr. Hodonín)	188
Doloplazy (okr. Prostějov)	189
Hněvotín (okr. Olomouc)	190
Hnojice (okr. Olomouc)	190
Horní Kounice (okr. Znojmo)	191
Jamolice (okr. Znojmo)	192
Kuřim (okr. Brno-venkov)	193
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	194

Pravčice (okr. Kroměříž)	194
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov).	194
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov).	195
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	196
Rebešovice (okr. Brno-venkov).	197
Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, okr. Vyškov)	197
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov).	198
Seloutky (okr. Prostějov)	198
Tišnov (okr. Brno-venkov)	200
Troubsko (okr. Brno-venkov)	200
Uherské Hradiště (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště).	201

**Doba římská a doba stěhování národů, Roman Age and Migration Period,
Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit**

Břeclav (okr. Břeclav).	203
Bučovice (k. ú. Černčín, okr. Vyškov).	204
Doloplazy (okr. Prostějov)	204
Drnholec (okr. Břeclav)	205
Hněvotín (okr. Olomouc)	206
Kozlany (k. ú. Kozlany u Vyškova, okr. Vyškov)	206
Měnin (okr. Brno-venkov)	207
Nechvalín (okr. Hodonín).	207
Neplachovice (okr. Opava)	207
Oldřišov (okr. Opava).	208
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava).	209
Opava (k. ú. Vávrovice, okr. Opava)	209
Plumlov (k. ú. Soběsuky u Plumlova, okr. Prostějov)	210
Rebešovice (okr. Brno-venkov).	212
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov).	212
Slavkov (k. ú. Slavkov u Opavy, okr. Opava)	212
Starý Petřín (k. ú. Jazovice, okr. Znojmo).	213
Tvrdonice (okr. Břeclav).	213
Valašské Meziříčí (k. ú. Krásno nad Bečvou, okr. Vsetín)	215
Velké Němčice (okr. Břeclav).	215

Editorial

Vážení přispěvatelé a čtenáři časopisu *Přehled výzkumů*,

poměrně nedávno, konkrétně v čísle 57-1 jsme si připomněli malé výročí: uběhlo 60 let od rozhodnutí tehdejších pracovníků Archeologického ústavu ČSAV v Brně založit a vydávat časopis *Přehled výzkumů*. Jak již název napovídá, jeho cílem bylo referovat nejen o aktuálních terénních výzkumech, ale taktéž publikovat analytické příspěvky a teoretické stati. Protože vydavatel i redakce musejí reagovat na aktuální situaci v oboru i na trhu publikací, snaží se o neustálé zkvalitňování časopisu. Toto nikdy nekončící úsilí bylo aktuálně oceněno zařazením časopisu *Přehled výzkumů* do mezinárodní databáze SCOPUS, konkrétně od ročníku 58 (v databázi ERIH+ a na seznamu recenzovaných časopisů vydávaných v ČR zůstává i nadále). Protože časopis je již několik let k dispozici nejenom v tištěné, ale i elektronické formě (open access), bylo mu od ročníku 59 přiděleno též ISSN 2571-0605 pro jeho elektronickou verzi.

Studie v čísle 59-1 prezentují výzkum v jeskyni Pod hradem v Moravském krasu se zaměřením na objev baltského jantaru (L. Nejman et al.), nový detailní rozbor materiálu z lokality tzv. Pomoravského aurignacienu v Hlinsku (Yu. Demidenko et al.), výzkum klasické lokality pavlovienu Dolní Věstonice I v 90. letech minulého století (J. Svoboda et al.), studii o vybraných aspektech nakládání s lidskými ostatky v pavlovienu (S. Sázlová et al.) a příspěvek k možnostem modelování tras tažení římské armády proti Marobudovi (M. Vlach). Rádi bychom, aby publikované příspěvky byly přínosným stimulem do diskusí nad dotčenými tématy. Jako každoročně, část nazvaná Zprávy o výzkumech předkládá základní informace o archeologických terénních aktivitách na Moravě a v české části Slezska v roce 2017.

*V Brně, 30. června 2018,
Petr Škrdla jménem redakční rady*

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2017

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2017

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2017

NEOLIT

NEOLITHIC

NEOLITHIKUM

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

Ulice Mánesova. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

*Lokalizace: S-JTSK – 1128863.98:591970.05
a 1128781.72:591882.66.*

V srpnu roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. záchranný archeologický výzkum na pozemku p. č. 7058/15 na severozápadní straně jihozápadního úseku ulice Mánesova v souvislosti s budováním nového kabelového vedení VN k provoznímu objektu firmy Delong Instruments.

Rýha porušila celkem 7 zahlučených sídlištních objektů, které je možné na základě získaného materiálu datovat do kultur s lineární a moravskou malovanou keramikou.

Michal Přichystal

Resumé

Boskovice (Bez. Blansko), Mánesova StraÙe. Bei der Rettungsgrabung in der Mánesova StraÙe wurden die Siedlungen der Kulturen mit der Linienbandkeramik und mit der mährischen bemalten Keramik entdeckt.

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Staré Zámky“. MMK. Výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

Na základě oznámení prof. RNDr. A. Přichystala, DSc. z Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, že v prostoru kulturní památky a archeologické rezervace „Staré Zámky“ v k. ú. Líšeň (okr. Brno-město) probíhají rozsáhlé výkopové práce, provedli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., dne 20. 3. 2017 prohlídku uvedeného polykulturního výšinného opevněného sídliště. Na místě byla zjištěna náležitě neohlášená výstavba stezky pro terénní cyklistiku spolku Singletail Moravský kras, z. s., při níž došlo k odhalení archeologických nálezů a situa-

cí. Ihned byl kontaktován investor a současně Územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Brně i Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., a svolána schůzka zástupců všech výše uvedených subjektů, na které bylo konstatováno, že výstavba cyklostezky v daném území není z hlediska památkové péče přípustná a že investor je povinen po vykonání záchranného archeologického výzkumu uvést lokalitu do původního stavu.

Záchranný archeologický výzkum na základě následně uzavřené dohody uskutečnil Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., a to ve dnech 26. až 30. 3. 2017. Výzkum byl realizován formou jak systematického povrchového sběru movitých nálezů a detektorové prospekce v celé zbudované trase cyklostezky, tak lokální dokumentace narušených archeologických situací. Následně až do 9. 4. 2017 pokračoval odborným dohledem při odstraňování stavby a uvádění lokality do původního stavu.

Trasa předmětné cyklostezky se dotýkala pozemků parc. č. 3889/1, 3891/1 a 3892. Nejprve meandrovitě stoupala z Mariánského údolí po východním svahu ostrožny, narušila vnější stranu zachovalého vnitřního obvodového valu a branou se dostala do jádra hradiště. Klikatkovitě protнула jeho zalesněnou východní část a pak byla vedena stále mírně dovrhu přes horní partie severovýchodních až východních úbočí ostrožny a vějířovitě se rozšiřujících předhradí až k severovýchodnímu konci vnějšího přepažujícího opevnění. Na předpolí hradiště dosáhla zhruba vrstevnice 375 m n. m., kde se obloukovitě stáčela nazpět ke střednímu úseku vnějšího přepažujícího opevnění. Následující pasáž, která měla probíhat přímo po severovýchodní části sypaného valu, naštěstí nebyla ještě vybudována. Tato větev cyklostezky pak pokračovala až za cestou, která směřuje od líšeňského hřbitova k Muchově boudě v Mariánském údolí, a to těsně pod vrcholem severovýchodního úbočí. Nakonec ústila na plošinu hradiště v místě největšího zúžení.

Archeologické nálezy byly v různé intenzitě zaznamenány téměř v celé zhotovené trase cyklostezky. Výjimku tvoří jen nejvýše položené pasáže daleko v předpolí hradiště. Poloha pozitivního prostoru je na ZM ČR 1:10 000 list 24-41-21 určena krajními body o souřadnicích 300:273, 346:242, 386:225, 391:229, 336:276 a 315:280 mm od Z:J s. č.

Z narušených mohutných svahovinových vrstev na severovýchodním úbočí lokality bylo získáno také několik zlomků keramických nádob kultury s moravskou malovanou keramikou.

Ivan Čížmář, Petr Kos, Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Líšeň, Bez. Brno-město), „Staré Zámky“. Bei der Rettungsgrabung im Raum vom Burgwall „Staré Zámky“ wurden die Scherben der Kultur mit mährischen bemalten Keramik gefunden.

BRNO (K. Ú. MALOMĚŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Niva“, ulice Obřanská/Olíš, parc. č. 342/1. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2237267N, 16.6445239E.

V roce 2017 proběhly zemní práce spojené s přípravou výstavby komplexu staveb A.1 na akci Brno-Maloměřice: Bytová výstavba mezi ulicemi Obřanská a Olíš – II. etapa. Po skryvkách nadložních vrstev se v místě bývalé domovní zástavby, která byla před akcí zbořena, objevil ve spraši menší oválný objekt vyplněný tmavou hlínou. Z jeho zásypu byla získána keramika a štípaná industrie mladší fáze kultury s lineární keramikou.

Petr Kos

Resumé

Brno (Kat. Maloměřice, Bez. Brno-město), „Niva“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. STARÝ LÍSKOVEC, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Akademická a Jihlavská („Klíny“). LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1162630.47:601504.97, 1162621.11:601549.07 a 1162683.69:601559.82.

V první polovině roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., pokračování záchranného archeologického výzkumu na pozemku p. č. 1681/1, rozkládajícím se mezi objektem Moravského zemského archivu a komunikací ulic Akademická a Jihlavská (srov. Přichystal 2017 a oddíl Paleolit v tomto čísle).

Při nesouvislých zemních pracích v páscech podél západní a severní hranice parcely bylo prozkoumáno dalších 9 zahloubených sídlištních objektů, které podle vyzvednutých nálezů časově spadají do období kultury s lineární keramikou. Kromě jedné kúlové a jedné zásobní jámy se jednalo o malé až středně velké objekty bez možnosti bližší funkční interpretace. Ze zachráněných předmětů si zaslouží zvláštní zmínku ojedinělé torzo keramické lidské figurální plastiky. Jedná se o levou část trupu s navazujícím pahýlem ruky, jehož zádová partie je plošně pokryta paralelními šikmými rýhami.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2017: Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 58(1), 150.

Resumé

Brno (Kat. Starý Lískovec, Bez. Brno-město), zwischen der Straßen Akademická und Jihlavská. Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen der Straßen Akademická und Jihlavská wurde der weiter Teil von der bekannten Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt. In einer Grube wurde das Fragment einer anthropomorphen Plastik gefunden.

BRNO (K. Ú. ŠTÝŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Vídeňská ulice, č. p. 16, parc. č. 681. Neolit, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na přelomu června a července 2017 proběhl záchranný archeologický výzkum (akce A032/2017) na parcele domu Vídeňská 16, který byl vyvolán demolicí vlastního domu, někdejšího hostince U Růžičků (obr. 1).

Výzkumem byl zachycen pouze jeden objekt kultury s moravskou malovanou keramikou (s. j. 504), který s vysokou pravděpodobností náleží k osídlení známému z nejbližšího okolí (např. Černá, Sedláčková 2017, 150–153). Této kultuře by mohl náležet i zlomek kamenného mlátu, který byl získán z novověkého sklípku.

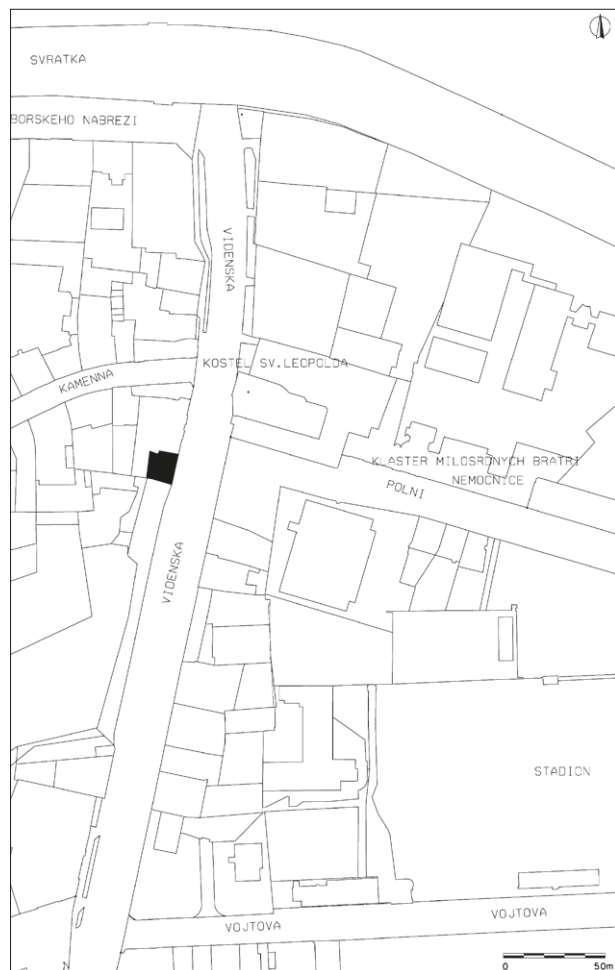
Lenka Sedláčková

Literatura

Černá, L., Sedláčková, L. 2017: Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 58(1), 150–153.

Resumé

Brno (Kat. Štýřice), Vídeňská-Straße, Parz. Nr. 681 (Aktion A032/2017). Neolit, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Brno, Vídeňská 16. Lokalizace výzkumu.

Abb. 1. Brno, Vídeňská 16. Lokalisierung der Grabungstelle.

BRNO (K. Ú. TUŘANY A HOLÁSKY, OKR. BRNO-MĚSTO)

„U Tuřan“. Neolit, LnK, MMK. Sídliště a dílna na BI. Ženská plastika. Povrchový výzkum.

V souvislosti se studiem rozsáhlé dílny na broušenou industrii prováděli oba autoři v uplynulých letech systematické povrchové sběry v trati „U Tuřan“. Ta se rozkládá západně od esovitého ohybu asfaltové silničky, která je součástí Šípkové ulice v Tuřanech. U tohoto ohybu odbočuje ze silničky polní cesta směru východ-západ, po níž běží hranice mezi katastry

brněnských částí Tuřany a Holásky. V literatuře se obvykle v souvislosti s nálezy z mladší doby kamenné uvádějí objekty z pískovny východně od Holásek, které jsou řazeny ke kultuře s moravskou malovanou keramikou, fázi Ib (Kazdová 1984, 240). Naleziště „U Tuřan“ přesahuje na oba katastry městských částí, i když většina povrchových sběrů byla uskutečněna v místech patřících již do Tuřan. Nadmořská výška se pohybuje kolem 225 m. Rozorané sídlištní objekty jsou na poli dobře zřetelné díky tmavé výplni, místy jsou orbou také zachyceny písčité šterky podložní tuřanské terasy ze starého pleistocénu.

Počátkem ledna 2018 získali na nalezišti oba autoři množství metabazitů typu Želešice v různém stupni zpracování, méně početnou štípanou industrii, spodní části kamenných třecích podložek, dále obvykle hrubě ostřenou keramiku odpovídající kultuře s MMK, ale také jemnou světlou keramiku s charakteristickými liniemi patřící kultuře s LnK. Ve východním shluku objektů na tuřanské straně naleziště vyzvedl P. Gadas mimo jiné také zlomek ženské plastiky, která dosud nebyla ani z Holásek ani z Tuřan popsána.

Keramický zlomek má rozměry 6,5 cm na šířku a 6,3 cm na výšku, jeho hmotnost je 92,8 g. Představuje pravou pahýlovitou paži a k ní přiléhající část hrudi s drobným řadrem (obr. 2). Na zádové části je zajímavá 2,9 cm dlouhá tenká lišta, která běží po okraji paže. Široká paže z trupu vybíhá horizontálně a je hroditě zakončena, takže lze sošku spolehlivě zařadit k tzv. střelickému typu (podle Střelice u Znojma). Rovněž žebrované lišty v zádové části pro něj bývají charakteristické, i když jsou obvykle posunuty více ke krku (Kazdová, Šabatová 2007). Keramické plastiky střelického typu jsou na Moravě prakticky bez výjimky řazeny do fáze Ia kultury s moravskou malovanou keramikou (Podborský 1985, 66; Čižmář *et al.* 2008, 77). V rámci brněnské aglomerace nejsou ale lokality odpovídající jednoznačně fázi MMK Ia dosud uváděny s výjimkou Brna-Žebětína „Na drdi“, kde Kazdová (1984, 240) zmiňuje Ia i Ib. Proto je zajímavé, že právě tam byla také zjištěna keramická soška střelického typu (Čižmářová, Geislerová 1989). Další plastika střelického typu byla popsána rovněž ze západní části brněnského okolí, konkrétně z Popůvek (okr. Brno-venkov), od Žebětína vzdálených jen kolem 4 km vzdušnou čarou, kde je sídliště s moravskou malovanou keramikou datované do přechodné fáze Ia/Ib (Palečková 2009).

Nyní popisované naleziště „U Tuřan“ lze určitě zařadit ke staršímu stupni MMK, což potvrzuje i přítomnost drobných čepelek z obsidiánu.

V keramické hmotě fragmentu plastiky je zřetelné velmi hrubé ostřívo tvořené několik mm velkými valounky i ostrohrannými úlomky křemene, zejména nápadný je valounek rohovce o průměru 9 mm vystupující na zádech v části přecházející do krku.

Tyto neolitické sošky jsou sice převážně nacházeny v úlomkovitém stavu, ale hrudní partie bývá zachována obvykle celá, viz např. nález dvou fragmentárních ženských plastik v Těšeticích-Kyjovicích v objektu 717a (Kazdová, Šabatová 2007). V našem případě ale máme jen pravou polovinu hrudi figurky, proto musíme předpokládat její poměrně brutální rozbití.

Podrobné petrografické studium velkého souboru broušené industrie včetně hojných polotovarů a přinesené suroviny z nedalekých Želešic byly předmětem magisterské práce Trnové (2017) a její výsledky budou publikovány v jiném periodiku. V současné době jsou v rámci bakalářské práce petrograficky studovány kamenné třecí podložky, v jiné studentské práci je řešena provenience obsidiánu.

Antonín Přichystal, Petr Gadas

Literatura

Čižmář, Z., Kalábková, P., Kazdová, E., Kovárník, J. 2008: Lid s moravskou malovanou keramikou lengyelské kultury. In: Z. Čižmář (ed.): *Život a smrt v mladší době kamenné. Katalog výstavy*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., 17.

Čižmářová, J., Geislerová, K. 1989: Dvě neolitické lokality z Brna-Žebětína, okr. Brno-město. *Přehled výzkumů* 1986, 22–23.

Kazdová, E. 1984: *Těšetice-Kyjovice 1. Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou*. Spisy Filozofické fakulty 260. Brno: Universita J. E. Purkyně v Brně, 240.

Kazdová, E., Šabatová, K. 2007: Výjimečná nálezová situace s neolitickými plastikami střelického typu z Těšetic-Kyjovic „Suten“. *Pravěk Nová řada* 17/2007, 27–40.

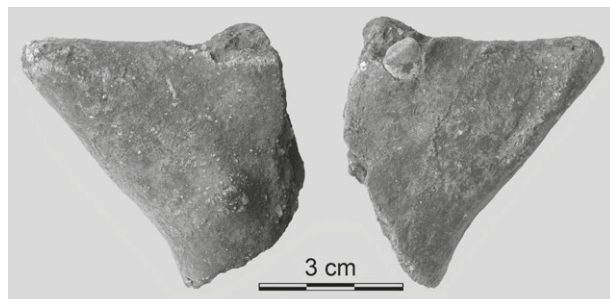
Palečková, O. 2009: *Sídliště s moravskou malovanou keramikou lengyelské kultury v Popůvkách (okr. Brno-venkov)*. Rkp. diplomové práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Podborský, V. 1985: *Těšetice-Kyjovice 2. Figurální plastika lidu s moravskou malovanou keramikou*. Spisy Filozofické fakulty 262. Brno: Universita J. E. Purkyně v Brně.

Trnová, K. 2017: *Suroviny broušených kamenných artefaktů a jejich polotovarů z neolitického sídliště v Brně-Holáskách*. Rkp. diplomové práce. Uloženo: Ústav geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Résumé

Brno (Tuřany/Holásky Cadaster, Brno-město District), “U Tuřan”. Neolithic, Lengyel (MPW I). Surface find. Settlement and workshop for polished tools. A fragment of a ceramic female statuette of the Střelice type.

Obr. 2. Brno (k. ú. Tuřany a Holásky, okr. Brno-město). Zlomek ženské plastiky při pohledu zepředu a zezadu. Foto L. Plchová.

Fig. 2. (Cadaster Tuřany and Holásky, Brno-město District). A fragment of a female statuette. Views on its front and back part. Photo by L. Plchová.

BRNO (K. Ú. ZÁBRDOVICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Přadlácká a Vranovská. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1160031.12:596849.25, 1160051.89:596849.25, 1160037.40:596779.86 a 1160018.42:596784.63.

V době od února do května roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích p. č. 980/1, 980/2, 980/3, 980/4, 980/5 v katastrálním území brněnské městské části Zábrdovice v souvislosti s výstavbou nového bytového domu. Předmětná novostavba byla situována do pásu o šířce zhruba 20 m, který probíhá ve směru zhruba Z–V napříč střední částí domovního bloku, vymezeného na severu ulicí Jugoslávská, na západě ulicí Přadlácká, na jihu ulicí Francouzská a na východě ulicí Vranovská.

Vedle očekávaných pozůstatků novověkých aktivit se podařilo v západní, výše nad nivou Svitavy položené třetině dotčeného prostoru zachytit také doklady dosud neevidovaného pravěkého osídlení. Nejstarší komponentu zde zastupovaly dva sídlištní objekty

kultury s moravskou malovanou keramikou. Jednalo se o sídlištní jámu bez možnosti bližší funkční interpretace a zásobní jámu s charakteristickými podhloubenými stěnami. Nález kónického vývrtku ve výplni první z uvedených jam nepřímo prokazuje místní produkci kamenných broušených nástrojů.

Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Zábrdovice, Bez. Brno-město), zwischen der Straßen Přadlácká und Vranovská. Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen der Straßen Přadlácká und Vranovská wurde die Siedlung der Kultur mit mährischen bemalten Keramik entdeckt.

HOSTĚNICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Tomášková louka“, ppč. 274/5. Neolit–eneolit. Výšinné sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu WGS-84: 49.2611889N, 16.7949433E.

Během rekonstrukce lesní cesty roku 2017 severo-západně Hostěnic – Lesní cesta K Lavečce, byly sledovány zemní práce spojené se zásahy do dosud neporušeného terénu. Zajímavým nálezem bylo několik zlomků pravěké keramiky, vyzvednutých ze svrchních hlín bez zjevných nálezových souvislostí na návrší zvaném „Tomášková louka“. Nevýrazné střepy umožňují svým vypracováním alespoň rámcovou dataci do rozmezí neolitu a eneolitu.

Petr Kos

Resumé

Hostěnice (Bez. Brno-venkov), „Tomášková louka“. Neolithikum–Eneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

IVANOVICE NA HANÉ (OKR. VYŠKOV)

„Spravedlnost“. Neolit. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: GPS: 49.3154947N, 17.1273208E

Při povrchovém sběru na lokalitě „Spravedlnost“ východně od Ivanovic n. H., po levé straně silnice vedoucí do Těšic, byly nalezeny zlomky blíže neurčené pravěké keramiky a kamenná sekerka (obr. 3). Nálezy byly předány do muzea ve Vyškově.

Petrografické posouzení neolitické sekerky z Ivanovic na Hané:

Drobná kopytovitá sekerka o délce 6,4 cm, maximální šířce 3,9 cm a výšce 1,1 cm má hmotnost 49,7 g. Na povrchu je světle zelenošedá, v Munsellově barevné škále je její barva blízká odstínu GLEY 1 7/1. Tento vzhled je však způsoben výraznou patinou, skutečná barva horniny je vidět na drobných poškozeních ostří způsobených zřejmě orbou. Zde je až černozeleň (podle Munsella nejspíš GLEY 1 5G_2). Na patinovaném povrchu jsou zřetelně tmavší zelené a černé minerály, uspořádané do protáhlých tenkých šmouh až jemných pásků, které představují metamorfní foliaci. Podle pozorování pod stereomikroskopem jsou tyto tmavší akumulace tvořeny jednak rudním (opakním) minerálem, jednak jehličkovitým amfibolem ze skupiny tremolit – aktinolit. Magnetická susceptibilita horniny změřená příručním kapametrem KT-6 je ale poměrně nízká, pohybuje se jen kolem hodnoty $0,52 \times 10^{-3}$ SI. Lze tedy oprávněně předpokládat, že rudní minerál je v naprosté převaze ilmenit. Ojediněle byla zjištěna i drobná zrnka pyritu.

Použitou surovinu můžeme podle výše popsaných znaků spolehlivě zařadit mezi metamorfované bazické horniny neboli metabazity. O těchto horninách dnes víme, že představovaly v mladší době kamenné naprosto dominující surovinu na broušené nástroje. V okolí Ivanovic na Hané podle geologických map ovšem takové horniny ani v širokém okolí nevystupují, jedná se tedy nepochybně o import z poměrně velké vzdálenosti. Rozsáhlé výzkumy v minulých letech ukázaly, že v České republice je několik zdrojů metabazitů, které svým významem přesahují hranice České republiky (Přichystal 2009). Pro Ivanovice na Hané je nejbližším takovým zdrojem exploatovaným v pravěku těleso metabazitů u Želešic jižně od Brna. Tato surovina se ale liší vysokým zastoupením magnetitu a tudíž vysokou magnetickou susceptibilitou (10–100× vyšší než u naší sekerky). Můžeme ji tedy vyloučit. Nejrozsáhlejší zdroj metabazitů, intenzivně těžený v neolitu a mající celoevropský význam, byl zjištěn v roce 2002 v jižním podhůří Jizerských hor mezi Tanvaldem a Jabloncem nad Nisou. I když pro zcela spolehlivé zařazení námi studované suroviny by bylo nutné provést leštěný petrografický výbrus a ten studovat s pomocí polarizačního mikroskopu a mikrosondy, na základě výše popsaných znaků je velmi pravděpodobné, že se jedná o metabazit z Jizerských hor. Podle radiometrických dat uhlíků nalezených v těžebních jamách na lokalitách Jistebsko (u Jablonce nad Nisou) a Velké Hamry (u Tanvaldu) probíhala těžba především od starší fáze kultury s lineární keramikou až po počátek kultury s vypíchanou keramikou (Šída a kol. 2014). Na základě distribuce suroviny ale můžeme předpokládat, že k těžbě docházelo zřejmě i později během celého období kultury s vypíchanou keramikou a ve starším stupni kultury lengyelské.

Antonín Přichystal, Josef Unger

Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Šída, P. a kol. 2014: *Neolitická těžba metabazitů v Jizerských horách*. Opomíjená archeologie 3. Plzeň: Katedra archeologie Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni, 1–118.

Résumé

Ivanovice na Hané (Vyškov District), „Spravedlnost“. Neolithic settlement. Surface find. Axe from metabasite of the Jizerské hory type.

Obr. 3. Ivanovice na Hané (okr. Vyškov). Sekera. Metabazit typu Jizerské hory. Foto L. Plchová.

Fig. 3. Ivanovice na Hané (Vyškov District). Axe. Metabasite of the Jizerské hory type. Photo by L. Plchová.

JAMOLICE (OKR. ZNOJMO)

„Na rybníkách“, „V rakouských“. Neolit–eneolit. Náhodné nálezy. Povrchový průzkum.

Při povrchových průzkumech v uvedených tratích, v souvislosti s hledáním zaniklé vesnice patřící k blízkému hradu Templštejn, bývají nalézány ojedinělé kamenné artefakty. Do muzea v Moravském Krumlově byly předány dvě jádra (nepravidelné z rohovce typu Krumlovský les, varieta I a jednopodstavové ze stejné suroviny, variety II) a nevýrazný úštěp z krumlovského rohovce, variety I. Jedná se o první doklady pravěkých aktivit z neolitu až eneolitu a indikují možnost blízké lokality. Podle nálezce, majitele hradu p. D. Hamzy, se ojedinělé štípané artefakty našly i při pracích na samotném hradě, ale nebyla jim věno-

vána pozornost. Tato důležitá informace s velkou pravděpodobností znamená, že na místě zříceniny hradu se nacházelo pravěké výšinné sídliště, což vzhledem k exponovaným a strategickým polohám hradů není nic neobvyklého (Český Krumlov, Hukvaldy, Lelekovice, Lukov, Sedlec a mnoho dalších; cf. Boris 2001; Ernée, Militký 1996; Kuča *et al.* 2006; Kučová, Kuča 2015; Langová 2013). Lokalita bude dále sledována.

Martin Kuča

Literatura

Boris, M. 2001: Pravěké Hukvaldy. *Pravěk* Nová řada 10/2000, 93–102.

Ernée, M., Militký, J. 1996: Pravěké osídlení hradního návrší v Českém Krumlově. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 9, 179–188.

Kuča, M., Kovář, J., Nývltová Fišáková, M., Přichystal, A. 2006: Lengyelské osídlení hradní ostrožny v Lelekovicích, okr. Brno-venkov. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* 91, 89–98.

Kučová, J., Kuča, M. 2015: Pravěké archeologické nálezy z katastru Sedlece, okres Třebíč. *Západní Morava* 20, 134–138.

Langová, J. 2013: Lukov (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 54(1), 181–182.

Resumé

Jamolice (Znojmo District), „Na rybníkách“, „V rakouských“. Neolithic–Eneolithic. Surface survey.

KUŘIM (OKR. BRNO-VEŇKOV)

Ulice Blanenská, parc. 2972/1. MMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y=602103 X=1147324, Y=602171 X=1147363, Y=602210 X=1147302 a Y=602132 X=1147275.

V průběhu budování nové sportovní haly (č. poz. 2972/1) bylo zachyceno několik objektů spadajících do období neolitu. V ploše skryvky se podařilo zachytit celkem 3 stavební jámy a pravděpodobně pec obsahující poměrně četný archeologický materiál. Průběh výzkumu velmi komplikovala mocná vrstva navážek (cca 1 m) a četné terénní zásahy v nedávné minulosti. Archeologické situace navazovaly těsně na recentní vrstvy a některé z nich byly velice mělké (cca 20 cm). Větší hloubky dosahovala pouze pec

(?; 0,7 m), na profilu bohatě zvrstvená (obr. 4). Struktury svými nálezy odpovídají lengyelské kultuře.

Další objekt byl zachycen na profilu výkopu při jihozápadní hraně sledované plochy.

Vzhledem k nízkému počtu zachycených situací, jejich tvarové rozmanitosti a roztroušenosti nebylo možné identifikovat vyšší archeologické struktury. Je zřejmé, že se jedná o reziduum sídliště z období lengyelské kultury, značně poškozené novodobými terénními úpravami. V blízké trati „Záhoří do klínů“ byly zachyceny objekty podobného stáří a charakteru (Bálek, Matějčková 1999, 280–281).

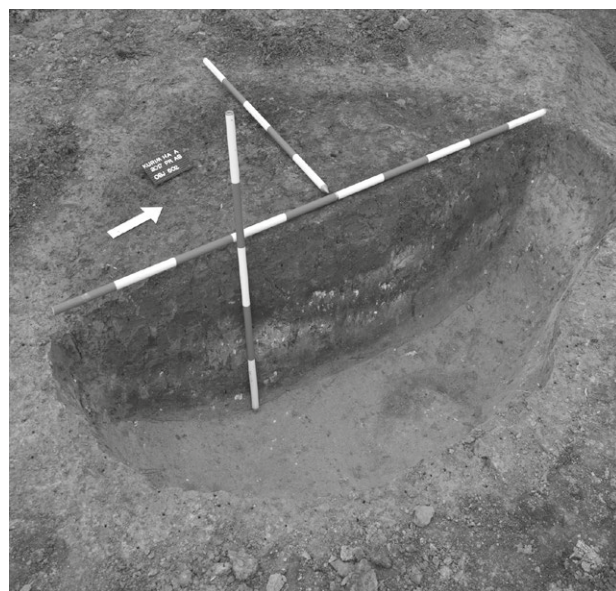
Richard Bíško

Literatura

Bálek, M., Matějčková, A. 1999: Kuřim (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 39, 280–281.

Resumé

Kuřim (Kuřim Cadastre, Brno-venkov District), Blanenská Street. During the archaeological rescue excavation, a settlement area of Lengyel culture (Moravian Painted Ware Culture) was excavated.

Obr. 4. Kuřim (okr. Brno-venkov). Objekt 502 (stratifikovaný profil objektu z období lengyelské kultury).

Fig. 4. Kuřim (Brno-venkov District). Feature No. 502 (vertical section of the Lengyel feature).

KUŘIM (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Knínická. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1149207.70:603332.76, 1149207.19:603327.70, 1149153.13:603332.62 a 1149152.77:603327.89.

V říjnu roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích p. č. 2698/30 a 2698/31 přiléhajících k jižní straně západního úseku ulice Knínická v souvislosti s výstavbou provizorní komunikace k budovanému areálu firmy Topvet.

Skrývka odhalila celkem 53 zahluobených sídlištních objektů, které ovšem ve většině případů bylo možné pouze zdokumentovat a ověřovat v úrovni povrchu. Část z nich byla na základě získaného materiálu datována do kultury s lineární keramikou. Bezpochyby se jedná o pokračování soudobé osady, která byla již dříve zachycena na severní straně ulice Knínická (Přichystal 2004; Výška 2006).

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2004: Kuřim (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 45, 127.

Výška, K. 2006: Kuřim (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 47, 107.

Resumé

Kuřim (Bez. Brno-venkov), Knínická Straře. Bei der Rettungsgrabung in der Knínická Straře wurde die Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt.

KYJOVICE (OKR. ZNOJMO)

Sutny I. LnK. Sídliště. Systematický výzkum.

V roce 2017 pokračoval systematický odkryv na „Sutnách“ výzkumem čtverců 4a a 5a (obr. 5), které tak uzavřely podélný pás výzkumné plochy v sektoru B4 (obr. 6), jež byla zkoumána od roku 2014 (cf. Bíško *et al.* 2015, 149–150; Kazdová *et al.* 2016, 163–164; Kazdová *et al.* 2017, 158–160). Výzkum byl realizován opět ve spojení se studentskou praxí posluchačů oboru archeologie na ÚAM a probíhal standardní metodikou, která je na lokalitě již dlouhodobě aplikována (podrobněji Kazdová *et al.* 2017, 158). Letošní výzkumná sezóna byla zaměřena na dokončení výzkumu

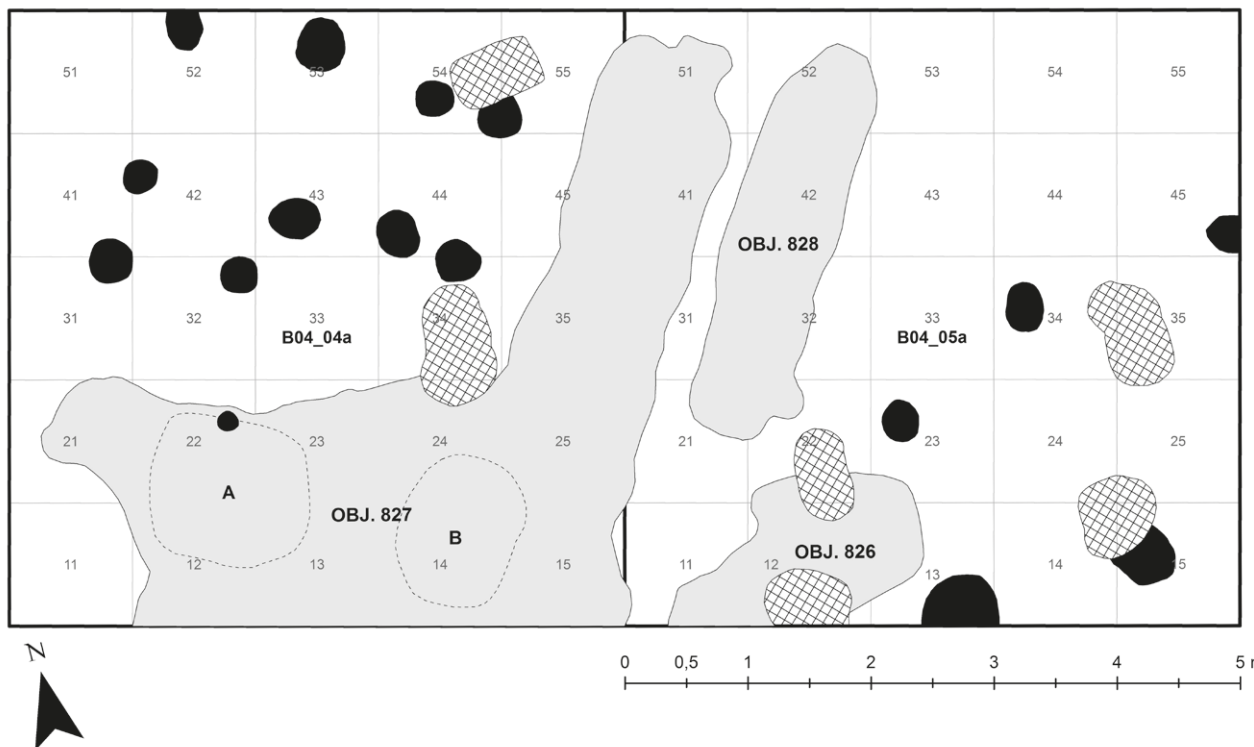
rozměrnější stavební jámy (obj. 827) nacházející se cca 1,5 m od prozatím jen částečně prozkoumaného půdorysu dlouhého domu kultury s lineární keramikou (obr. 5). Samotná stavební jáma byla relativně mělká (20–30 cm), při snížení výplně o dvě dokumentační úrovně se však podařilo na její bázi objevit další dva do podložní spraše zahloubené objekty (obj. 827b, 827c) a také torzo menší pece s propálenou bází vyloženou kameny (obj. 827d). Oba výše zmíněné zahloubené objekty můžeme interpretovat jako zásobní, respektive obilní jámy. Vzhledem k umístění v těsné blízkosti pece a totožně datovanému materiálu ve výplních zde můžeme předpokládat jejich současnost a tudíž i funkční souvislost. Celou situaci tak lze interpretovat jako hospodářské zázemí v blízkosti nadzemní stavby, kde byly uskladněny zásoby obilí a kde zároveň docházelo k jeho zpracovávání a přípravě pokrmů. Tyto aktivity nám zde dokládají mimo jiné nálezy kamenných ručních mlýnků. Několik menších kúlových jam a jamek v okolí jámy navíc nevylučuje možnost, že situace mohla být zastřešena či ohrazena lehčí dřevěnou konstrukcí.

Z dalších zachycených objektů byla prozkoumána severní polovina obj. 826, který byl částečně odkryt

již v předešlé sezóně a také podobná jáma úzkého a protáhlého tvaru (obj. 828). Oba objekty byly mělké a orientované delší stranou v ose severo-severovýchod – jiho-jihozápad, čímž respektovaly průběh obdobně orientované stavební jámy (obj. 827a). Vzhledem k absenci chronologicky citlivějšího materiálu a jejich prostorovému umístění těsně při stěně dlouhého domu je jejich funkční klasifikace problematická a se zbytkem odkryté situace zřejmě nemusely souviset.

Ze zmíněného půdorysu dlouhého domu se podařilo zdokumentovat jeho jihozápadní okraj tvořený třemi řadami sloupových jam (celkem prozkoumáno 16 ks). Jak ukazují výsledky geofyzikální prospekce (Milo, Kazdová 2008) a výsledky výzkumu ve čtverci A4, půdorys domu pokračoval dále severním i východním směrem a i na jeho druhé straně můžeme nalézt komplex stavebních jam.

Poslední zdokumentovanou pravěkou strukturu v roce 2017 představuje nekompletní půdorys nadzemní sloupové konstrukce objevený ve čtverci 4a. Z půdorysu byly zachyceny čtyři řady sloupových jam (obr. 5). Nelze vyloučit, že odkrytá část půdorysu pokračovala v sektoru A4 (cf. Vostrovská, Prokeš 2013,

Obr. 5. Kyjovice, Sutny I (okr. Znojmo). Plán čtverců 4a a 5a v sektoru B4 zkoumaných v sezóně 2017 (digitalizace M. Hlavica).

Fig. 5. Kyjovice, Sutny I (Znojmo District). The plan of the squares 4a and 5a in the sector B4 excavated in 2017 (digitisation by M. Hlavica).

95–96), i když část sloupových jam z předpokládaného půdorysu zde chybí. Nekompletnost půdorysu může být způsobena odlišnou metodikou výzkumu a faktem, že nadložní vrstvy byly v té době skrývány strojově až na podloží. Výplň sloupových jam této konstrukce neobsahovala žádný blíže datovatelný materiál.

Kompletní přehled zkoumaných objektů uzavírá ještě šest drobných zaobleně obdélných jam, které se nacházejí takřka na celé ploše „Sutny“ a jsou zpravidla považovány za relikty recentní zemědělské činnosti (cf. Kazdová *et al.* 2016, 163).

Archeologický výzkum a následné zpracování dat byly finančně podpořeny z projektu specifického výzkumu Archeologická terénní prospekce, exkavace a muzejní prezentace (MUNI/A/0871/2016).

Jaroslav Bartík, Alžběta Čerevková, Eliška Kazdová,
Michal Hlavica

Literatura

Bíško, R., Bíšková, J., Kazdová, E. 2015: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 56(1), 149–150.

Kazdová, E., Bartík, J., Hlavica, M. 2016: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 57(1), 163–164.

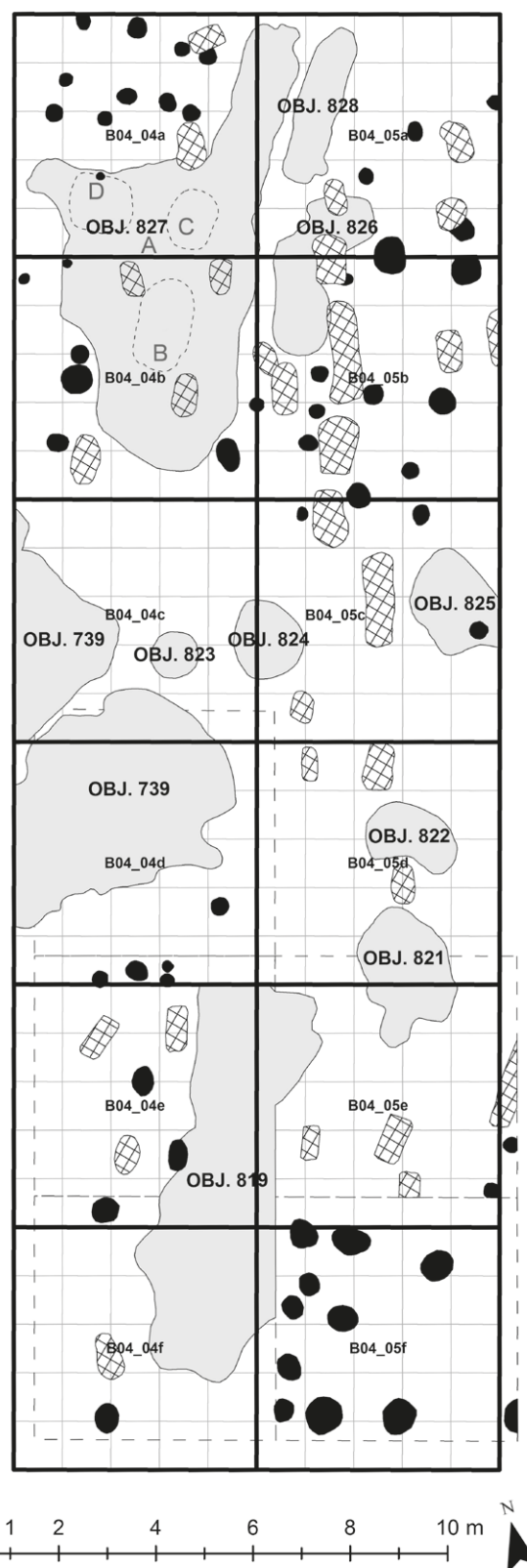
Kazdová, E., Čerevková, A., Bartík, J., Hlavica, M. 2017: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 58(1), 158–160.

Milo, P., Kazdová, E. 2008: Geofyzikálna prospekcia na lokalite Těšetice-Kyjovice „Sutny“. In: I. Čeban, I. Kuzma (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 2007*. Archaeologica Slovaca Monographiae Communicationes 9. Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 177–189.

Vostrovská, I., Prokeš, L. 2013: Model chronologického vývoje sídliště kultury s lineární keramikou v Těšeticích-Kyjovicích „Sutnách“. *Studia archaeologica Brunensia* 18(1), 93–135.

Resumé

Kyjovice (Znojmo District), Sutny I. LBK. Settlement. Systematic excavation.

Obr. 6. Kyjovice, Sutny I (okr. Znojmo). Celkový plán výzkumné plochy exkavované v letech 2014–2017 (digitalizace M. Hlavica).

Fig. 6. Kyjovice, Sutny I (Znojmo District). The total plan of the research area excavated in 2014–2017 (digitisation by M. Hlavica).

LIPŮVKA (OKR. BLANSKO)

„Nad cihelnou“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1144677.78:599896.10, 1144707.01:599861.97, 1144794.72:599953.91, 1144834.54:599929.57 a 1144841.82:599874.80.

V roce 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranné výzkumy ve střední části trati „Nad cihelnou“ v souvislosti s plánovanou zástavbou prostoru rodinnými domy. Ve výkopech pro základy jednotlivých rodinných domů a v rýhách pro rozvody inženýrských sítí bylo zachyceno celkem 32 zahloubených sídlištních objektů, které je možné na základě získaného materiálu datovat do kultury s lineární keramikou. Soudobé nálezy byly známy ze zdejších dřívějších povrchových sběrů V. Růžičky. S lokalitou nepochybně souvisí i objekty, které byly narušeny v roce 2015 společným liniovým výkopem pro gravitační stoku a výtlak na severním okraji uvedené tratě (Přichystal 2016).

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2016: Lipůvka (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 57(1), 164–165.

Resumé

Lipůvka (Bez. Blansko), Flur „Nad cihelnou“. Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Nad cihelnou“ wurde die Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt.

LITENČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Intravilán, parc. č. 2561. LnK. Nález v druhotné poloze. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10 000 list 24-42-24, střed parcely v bodě 58/91 mm od Z/J s.č.

Při stavbě nové hasičské zbrojnice v intravilánu Litenčic (viz podrobněji oddíl Středověk a novověk) byl z jednoho z prozkoumaných středověkých objektů vyzvednut také drobný kopytovitý klínek. Vzhledem k tomu, že šlo o drobnou jamku, sloužící patrně pro ukotvení sloupu nadzemní stavby, se nabízí interpretace tohoto nálezu v rovině pověrečných představ o magické ochraně stavení před úderem blesku. Nalezený klínek lze tedy vcelku oprávněně považovat za tzv. „hromový klín“, a to i díky tomu, že v intravilánu

obce nebylo osídlení LnK dříve doloženo a existenci neolitického osídlení v prostoru stavby ani širším okolí nic nenasvědčuje.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Sklenář, K. 1999: *Hromové klíny a hrnce trpaslíků*. Praha: Set out.

Resumé

Litenčice (Bez. Kroměříž), Gemeinde, Parz. Nr. 2561. LBK. Einzelfund. Rettungsgrabung.

MIKULOV (K. Ú. MIKULOV NA MORAVĚ, OKR. BŘECLAV)

„Pod Novou“. LnK II. Sídliště. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 29/2017.

Lokalizace: S-JTSK – X=-601244 Y=-1203573.

V květnu 2017 byla zahájena rozsáhlá stavba komplexu rodinných domů včetně komunikace, inženýrských sítí a retenční nádrže v trati „Pod Novou“, na starších mapách označované jako „Příkopy“. Stavební lokalita se nachází severozápadně od intravilánu Mikulova, je ohraničena ulicí K Vápence, Brněnskou ulicí a polní cestou tvořící přeponu ke zmíněným ulicím. Geologické podloží tvoří terciární mořské jíly. Původním využitím sledované oblasti byla zemědělská plocha, na kterou byla vyvezena až 20 cm mocná novověká navážka, která tak zabránila dřívějšímu nalezení lokality na základě povrchové prospekce.

V průběhu provádění skrývky pro stavbu retenční nádrže (parcela č. 5041/1) byly objeveny kúlové jamky a stavební jáma, které spolu náležejí dlouhému neolitickému domu s lineární keramikou. Následně zde provedlo Regionální muzeum v Mikulově záchranný výzkum. Mimo komponentu s lineární keramikou zde bylo identifikováno pouze narušení lokality pohřbem koně v novověku, několika nejspíše recentními čtvercovými kúlovými jamkami a drenážním systémem.

Během záchranného archeologického výzkumu byla nalezena keramika odpovídající mladšímu stupni lineární keramiky, dále zooarcheologický materiál, a malé množství mazanice, štípané a broušené industrie.

Tato lokalita nebyla dosud známa. Její význam souvisí i s asi 1 km vzdálenou a již zničenou jeskyní Na Turoldu, odkud známe četné soudobé nálezy (Koš-

tuřík, Stuchlíková 1982; Koštuřík *et al.* 1983). Stavba na předmětné lokalitě by měla pokračovat i v roce 2018.

Kateřina Červená, František Trampota

Literatura

Koštuřík, P., Stuchlíková, J. 1982: Neolitické a eneolitické nálezy z jeskyně Turolu u Mikulova, okr. Břeclav. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 31, 75–90.

Koštuřík, P., Stuchlíková, J., Stuchlík, S. 1983: *Mikulov Turol – archeologické nálezy*. Mikulov: Regionální Muzeum Mikulov, OV Socialistické akademie ČSSR Břeclav, Městské kulturní středisko Mikulov.

Resumé

Mikulov (Mikulov na Moravě Cadastre, Břeclav District), “Pod Novou”. A new Linearbandkeramik Culture site was discovered prior a construction of a retention tank. During the rescue excavation, we documented a part of a Neolithic longhouse which is related with the later phase of the linear pottery.

MORAVSKÝ KRUMLOV (K. Ú. ROKYTNÁ, OKR. ZNOJMO)

„Nad studánkou“. Neolit. Náhodný nálezy kamenné industrie. Povrchový průzkum.

Kamenná sekerka, podle petrografického určení ze zelené břidlice typu Želešice (MS 30,6 SI jednotek), byla náhodně nalezena při povrchovém průzkumu po pravé straně silnice mezi Moravským Krumlovem a jeho místní částí Rokytňá v trati „Nad studánkou“, nedaleko kapličky s prameništěm. V okolí místa objevu se nenacházely další pravěké artefakty.

Sekerka má zvětřalý povrch, broušení nebylo precizně provedeno. Je nepravidelně obdélného až oválného tvaru, ostří je v příčném průřezu rovné. Chronologické určení je nejednoznačné. Podle předběžného zhodnocení lze artefakt přiřadit do neolitu, na základě okolního četného osídlení kultury s moravskou malovanou keramikou (Bálek 2002, 162–163; nepublikované lokality), právě do této kultury.

Martin Kuča, Antonín Přichystal

Literatura

Bálek, M. 2002: Moravský Krumlov (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 43, 162–163.

Resumé

Moravský Krumlov (Rokytná Cadastre, Znojmo District), “Nad studánkou”. Neolithic. Stone axe. Surface survey.

MORAVSKÝ KRUMLOV (K. Ú. ROKYTNÁ, OKR. ZNOJMO)

„Pod hradiskem“. Neolit. Náhodný nálezy kamenné industrie. Povrchový průzkum.

Při rozvodnění řeky Rokytne přímo pod „Velkým Hradiskem“ došlo roku 2006 k obnažení břehu. Při průzkumu místa zhruba naproti hájence byla nalezena břitová část kopytovité sekerky. Surovinou je jemnozrnný amfibolit pravděpodobně místní provenience (MS 0,37 SI jednotek). Z uvedeného prostoru se jedná o první nálezy z neolitu, i když se na katastru obce podobné artefakty vyskytují (Podborský, Vildomec 1972, 195).

Martin Kuča, Karel Kraus, Antonín Přichystal

Literatura

Podborský, V., Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek v Brně, Jihomoravské muzeum ve Znojme, 195.

Resumé

Moravský Krumlov (Rokytná Cadastre, Znojmo District), “Pod Hradiskem”. Neolithic. Stone axe. Surface survey.

OSTROVAČICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

Náměstí Viléma Mrštíka. LnK. Sídliště. Záchraný výzkum.

V Ostrovačicích se na stavbě „Rekonstrukce chodníků, veřejná stání, veřejná osvětlení, navazující na stavbu II/602 Ostrovačice – průtah II. stavba“ podařilo objevit dva objekty datované do šareckého stupně kultury s lineární keramikou (dále jen LnK). Moravské zemské muzeum zde provedlo záchraný archeologický výzkum v měsících červenci až září. Oba objekty (č. 503 a 508) byly ve svrchních vrstvách narušeny středověkými zásahy. Jámy obsahovaly značné množství keramiky, mazanice, zvířecích kostí, kamenné štípané industrie a ostatní kamenné industrie. Jedná se tedy o jednu z nejzápadnějších oblastí výskytu šareckého stupně kultury s LnK na Moravě.

Osídlení kultury s LnK je dosud známo pouze ze západní části katastru Ostrovačice (Přichystal 2012, 138), jde tedy zároveň o novou lokalitu této kultury.

Zdeněk Hájek

Literatura

Přichystal, M. 2012: Ostrovačice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 53(1), 138.

Resumé

Ostrovačice (Brno-venkov District), Viléma Mrštíka Square. Linearbandkeramik Culture. Settlement. Rescue excavation.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Mezi ulicemi Nová a Vintrovna. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti se stavbou „Popůvky – P. Z. východ, odvedení splaškových vod“, která probíhala v měsících březnu až dubnu, byla zachycena část sídliště datovaného do kultury s lineární keramikou (dále jen LnK). Záchranným archeologickým výzkumem Moravského zemského muzea se podařilo zachytit šest objektů sídlištního charakteru a devatenáct kůlových jam (z nichž KJ 12–19 tvořily relikty domu nadzemní kůlové konstrukce). Byla získána menší kolekce keramiky, mazanice a štipané kamenné industrie. Dle předběžného zjištění lze nálezy datovat do fáze Ib kultury s lineární keramikou.

V měsících říjnu až prosinci bylo po skrývce pro novou halu, zachyceno polykulturní pravěké osídlení. Objeveno bylo sídliště kultury s lineární keramikou, pohřebiště kultury se zvoncovitými poháry a několik pravěkých objektů rámcově datovaných do eneolitu a pravěku. Záchranným archeologickým výzkumem, který provedl Archeologický ústav Moravského zemského muzea, se podařilo zachytit osm objektů sídlištního charakteru a tři kůlové jamky datované do kultury s lineární keramikou. Část zmíněných objektů a kůlových jam tvořila relikty stavby nadzemní kůlové konstrukce. Mezi další významnější nálezy patří pec a jáma, která s největší pravděpodobností sloužila pro zpracování ostatní kamenné industrie.

Osídlení na katastru obce Popůvky je v době neolitu a eneolitu velmi intenzivní, nejbližší doložené pravěké struktury se nacházejí v severním úseku ulice Nová (Přichystal 2016, 172–173), což je poloha ležící (cca 300 m) předmětné plochy.

Zdeněk Hájek, Alžběta Čerevková

Literatura

Přichystal, M. 2016: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(1), 172–173.

Resumé

Popůvky (Popůvky u Brna Cadastre, Brno-venkov District), between Nová and Vintrovna Streets. Linear Pottery Culture. Settlement. Rescue excavation.

POZOŘICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod kostelem“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y=-584933 X=-1161013, Y=-584933 X=-1161001, Y=-584897 X=-1161002 a Y=-584899 X=-1161014.

Při skrývce pro stavbu podsklepeného rodinného domu (č. poz. 181/1) bylo zjištěno sídliště spadající do období neolitu (obr. 7). Na relativně malé ploše stavby (cca 150 m²) se kromě 0,4 m mocné kulturní vrstvy podařilo zachytit několik zahluobených objektů. Struktury svými nálezy odpovídají kultuře s lineární keramikou. Ve směru sever-jih byly orientovány celkem 4 protáhlé stavební jámy, 1 stavební jáma měla nepravidelný tvar. Exkavace těchto objektů byla ve většině případů limitována plochou pozemku. Zbylé situace představovaly kůlové jámy konstrukce stavby, jejíž půdorys se však nepodařilo konkrétněji identifikovat. Z objektů pochází nepočtený materiál zastoupený převážně zlomky keramiky, mazanice a také broušenou industrií včetně několika zrnůtek.

Zjištěné sídliště navazuje v širším vztahu na nálezy zjištěné v roce 2015 při stavbě kanalizace v ulici „Nová“. Prostor v jižním a jihozápadním mírném svahu kolem ulice „Nová“ na k. ú. Pozořice je tedy možné považovat za součást nově zjištěné lokality z období neolitu (Kos 2016, 174).

Richard Bíško

Literatura

Kos, P. 2016: Pozořice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(1), 174.

Resumé

Pozořice (Brno-venkov District), “Pod kostelem”. During an archaeological rescue excavation, a Linear pottery Culture settlement was excavated.

Obr. 7. Pozořice (okr. Brno-venkov). Celkový pohled na plochu od jihozápadu.

Fig. 7. Pozořice (Brno-venkov District). Overall view of the excavation area from the southwest.

PŘEROV (K. Ú. DLUHONICE, OKR. PŘEROV)

„Dolní újezd“. LnK, MMK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: GPS – 49.4561800N - 17.4190486E, 49.4561519N - 17.4194025E, 49.4583208N - 17.4196064E, 49.4583278N - 17.4199175E.

Záchranný archeologický výzkum na této lokalitě byl zapříčiněn stavbou budoucí komunikace D1 – 0136. Výzkum probíhal během měsíců března až září v roce 2017 a bude ukončen dle postupu skrývek ornice v roce 2018. Během výzkumu zde byla zkoumána polykulturní lokalita Přerov – Dluhonice 2, na které byly zjištěny stopy osídlení z několika časových období – LnK, MMK II, KNP, starší doba bronzová a KLPP. Zkoumané objekty datované do období neolitu zahrnovaly půdorysy dlouhých domů, zásobních jam a také na sídlištích často nalézané mělce zahluobené objekty většinou oválného půdorysu (cca 63 nálezy datovaných objektů). Na lokalitě byl zaznamenán neolitický příkop a rovnoběžný žlab, který tuto osadu z jedné strany ohrazoval (objekt 4), do stěn příkopu byly zapuštěny pícky. Ve výplni příkopu byl nalezen fragment neolitického keramického modelu „trůnu“ s částí antropomorfní aplikace (obr. 8).

Jakub Vrána

Resumé

Přerov (Kat. Dluhonice, Bez. Přerov), „Dolní újezd“. Neolithikum (LBK). Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 8. Přerov. Fragment neolitického keramického „trůnu“.

Fig. 8. Přerov. A part of a neolithic ceramic “throne”.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Malé Předmostí 7. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum v poloze „Malého Předmostí“ se nachází na trase nově budované rychlostní komunikace D1, ve směru Přerov–Říkovice. Předmětná lokalita se nachází na západním okraji města Přerova, v blízkosti městské části Předmostí, s nadmořskou výškou 224–225 m. Trať Malé Předmostí 7 pak dále navazuje na tratě „Široký“ a „Díly“ kde rovněž probíhá součinný archeologický výzkum. V prostoru zkoumané plochy, byly již v minulosti provedeny povrchové sběry, během kterých byl získán keramický materiál datovaný do období popelnicových polí a latěnu. Mezi zcela ojedinělé nálezy také patří fragment švartnového náramku (Schenk 1998, 227–239).

Během sezony 2017, bylo během záchranných archeologických prací exkavováno a následně zdokumentováno celkem 580 sídlištních objektů. Osídlení v mladší době kamenné dokládají prozatím pouze ojedinělé výkopy, rozmístěné volně po zkoumané ploše.

Osídlení kulturou s lineární keramikou dokládají celkem dva zachycené výkopy, které lze interpretovat jako zásobní jámy. Oba výkopy byly na ploše od sebe vzdáleny zhruba 30 m. V prvním případě byl výkop zásobní jámy zachycen v superpozici s hliníkem, z období popelnicových polí. Výkop byl dochován pouze částečně, stěny jámy měly pravidelný, konvexně podhloubený tvar, nasadající na pravidelné rovné dno. V druhém případě se výkop zásobní jámy rovněž

nacházel v superpozici s objekty, z období popelnicevých polí. Částečně dochovaný výkop měl pravidelné konvexně podhloubené stěny, navazující na pravidelné, mírně zahlobené dno. Z výplně obou zásobních jam byla získána nevelká kolekce jemně plavené keramiky, zdobené notovou značkou či nehtovými vrypy.

Sídlíšní aktivity lidu s moravskou malovanou keramikou, jsou v poloze „Malého Předmostí“ doloženy prozatím jedním výkopem, který lze interpretovat jako stavební jámu, tzv. hliník. Výkop měl nepravidelný, přibližně lichoběžníkový půdorys, s nepravidelnými převýšenými stěnami, které navazovaly na nepravidelně zahlobené dno. Z výplně hliníku byla během exkavace získána početná kolekce keramiky, zvířecích kostí či mazanice, nesoucí na sobě v některých případech otisky, po konstrukci stěn domů. K ojedinělým artefaktům získaným během exkavace hliníku náleží nález kamenné hlazené sekerky.

Vít Hadrava

Literatura

Schenk, Z. 1998: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí. *Pravěk* Nová řada 8/1998, 227–239.

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), Malé Předmostí 7. Linienbandkeramik, Mährische bemalte Keramik. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Široký. LnK, LGK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X : Y) – 1136897.411 : 536130.934, 1136711.734 : 535956.116, 1136917.283 : 535983.981.

V březnu až prosinci 2017 prováděli pracovníci Archeologického centra Olomouc záchranné výzkumy na stavbě trase dálnice D1 – 0136. Na lokalitě „Široký“ označené pracovně jako Předmostí 5 bylo zjištěno osídlení z neolitu (kultura s lineární keramikou), eneolitu (lengyel, kultura se zvoncovitými poháry), doby halštatské (platěnická kultura) a raného středověku. Na ploše 2,7 ha bylo prozkoumáno 393 sídlíšních objektů a 41 hrobů z různých období. Lokalita se nachází na pravobřežní terase řeky Bečvy v nadmořské výšce 223–224 m. Ze západu a jihu ji ohraničují polní cesty a zahrádkářská kolonie, ze severu pak silnice z Předmostí do Rokytne nad Bečvou.

Mezi desítkami jam datovanými do LnK jsou zastoupeny sloupové jamky, stavební jámy, zásobní jámy a pece. Sloupové jamky tvoří obdélné půdorysy domů nadzemní sloupové konstrukce. Jeden z nich (struktura č. 4) má obdélný půdorys s rozměry 14,7 × 6,4 m a orientací sever-severozápad – jiho-jihovýchod. Narušuje starší, anebo je naopak narušován mladšími objekty kultury s lineární keramikou, a dokládá tak dlouhodobé užívání sídliště v tomto období. Do stěn několika rozsáhlejších jam jsou zapuštěné pece obdélníkového půdorysu, které mají dno vyskládané kameny. Jedna z pecí byla zapuštěna do stěny jámy tak, že byla dochována i její propálená klenba (obj. 326). Bohatý keramický materiál datuje sídliště předběžně do mladšího stupně kultury s lineární keramikou.

Marek Kalábek

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), „Široký“. LBK, LGK. Siedlung. Rettungsgrabung.

ROUSÍNOV (K. Ú. ROUSÍNOV U VYŠKOVA, OKR. VYŠKOV)

Slavkovská ulice. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y: 578358.83, X: 1162393.42.

Pokračující rozšiřování průmyslové zóny v rousínovské místní části Rousínovec, zasáhlo další část staré a dlouhodobě sledované archeologické lokality (tzv. Kmentova cihelna). Skrývka ornice o mocnosti až 60 cm odhalila 2 sídlíšní objekty kultury s lineární keramikou další objekty z různých fází pravěku (viz oddíly Eneolit, Doba železná, Doba římská).

Blanka Mikulková

Resumé

Rousínov (Kat. Rousínov u Vyškova, Bez. Vyškov), Slavkovská Straže. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

ROZDROJOVICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„U Kříže“. Lnk, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – X= 1153988; Y= 604333.

Budování nové zástavby na známé neolitické lokalitě „U kříže“ v Rozdrojovicích, vyvolalo i v roce 2017 potřebu provést několik záchranných archeologických výzkumů. Na rozsáhlé ploše bylo prozkou-

máno celkem pět parcel určených pro rodinné domy, přičemž výzkum bylo nutno provést na třech z nich. Zdokumentováno bylo celkem 6 zahloubených objektů. Většinou se jednalo o obvyklé sídlištní jámy s minimem movitých nálezů bez možnosti bližší interpretace. Na jedné z parcel se pak vyskytla rozměrná, v půdoryse nepravidelná stavební jáma, která zabírala plochu téměř celého prostoru stavby.

Všechny objekty lze na základě předběžného terénního zhodnocení zařadit do dvou časových etap, kdy starší spadá do kultury s lineární keramikou, mladší pak náleží kultuře s moravskou malovanou keramikou.

Výzkumy prováděné v roce 2017 tak mírně rozšířily poznatky získané v minulých letech (Lečbych, Přichystal 2017, 173) a budou nadále pokračovat i v letech nadcházejících.

Marek Lečbych, Michal Přichystal

Literatura

Lečbych, M. 2016: Rozdrojovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(1), 176.

Lečbych, M., Přichystal, M. 2017: Rozdrojovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(1), 173.

Resumé

Rozdrojovice (Brno-venkov District), "U Kříže". A part of a Linear Pottery and Lengyel culture settlement was excavated during a rescue excavation in 2017. Six settlement features were excavated.

SIVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Díly u dědiny“, ppč. 853. Neolit – eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum provedený v letech 2016–2017 na akci „Průmyslová zóna Sívce – komunikace a inženýrské sítě – I. etapa (SO 01 – Komunikace)“, přinesl jen málo nových poznatků. Za zmínku stojí snad pouze ojedinělý sídlištní objekt (WGS-84: 49.1991283N, 16.7861142E) s drobnými amorfními zlomky pravěké keramiky, které by mohly náležet rámcově do období neolitu až eneolitu.

Petr Kos

Resumé

Sívce (Bez. Brno-venkov), „Díly u dědiny“. Neolithikum – Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

STROPEŠÍN (OKR. TŘEBÍČ)

Les východně obce nad Dalešickou přehradou. Neolit – eneolit. Náhodné nálezy kamenné industrie. Povrchový průzkum.

Lokalizace: v bodě 49°9'18.638"N, 16°5'49.201"E (WGS 84).

Při terénní prospekci v lese nad Dalešickou přehradou objevil spolupracovník Muzea Vysočiny v Třebíči J. Ludvík několik kamenných artefaktů. Místo je lokalizováno východně Stropešína v lesní cestě, která byla narušena menším sesuvem svahu, vybíhajícího z výrazné kóty Spálenisko 432 m.

Jedná se o plochu sekerku s uraženým ostřím ze zelené břidlice typu Želešice, ostří sekeromlatu ze silně zvětřalého páskovaného amfibolitu a nepravidelný úštěp ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury (obr. 9). Z uvedeného místa jsou to první pravěké nálezy indikující pravděpodobně neznámé výšinné sídliště z průběhu neolitu až eneolitu. Z katastru obce jsou z pravěku prozatím publikovány jen ojedinělé nálezy kamenné industrie (např. Hanák 1961 II, 185; Koštuřík *et al.* 1986, 241).

Jitka Kučová, Martin Kuča

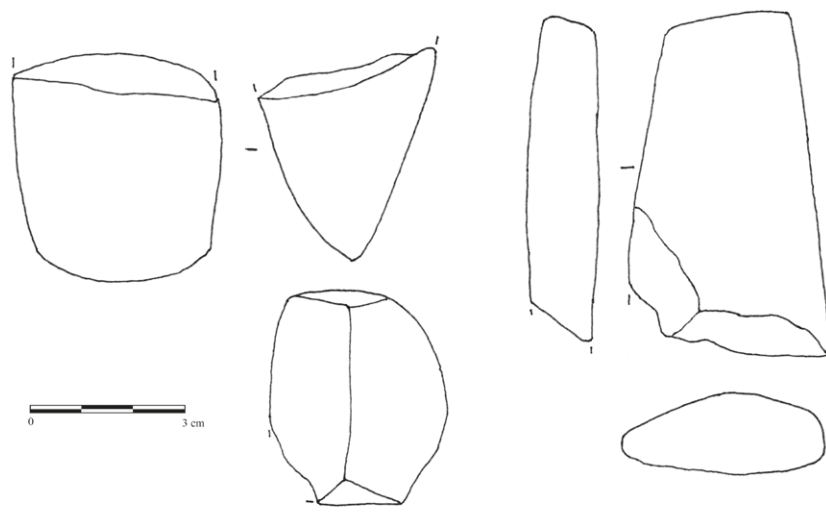
Literatura

Hanák, J. 1961: *Osídlení Moravy lidem jevišovickým*. Rkp. diplomové práce I–III. Uloženo: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

Koštuřík, P., Kovárník, Měřinský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost, Západo-moravské muzeum.

Resumé

Stropešín (Třebíč District), the forest on the east side of the Dalešice's dam. Neolithic – eneolithic. Surface survey.

Obr. 9. Stropešín (okr. Třebíč). Les východně obce nad Dalešickou přehradou. Výběr kamenné industrie.

Fig. 9. Stropešín (Třebíč District). The forest on the east of the Dalešice's dam. Selected artifacts.

ŠELEŠOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Pod rozdílý“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-16, v okolí bodu 221/301 mm od Z/J s. č.

V průběhu záchranného výzkumu (blíže viz oddíl Doba bronzová v tomto svazku) byl při sondáži kulturní vrstvy získán také keramický materiál kultury s moravskou malovanou keramikou.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Šelešovice (Bez. Kroměříž), „Pod rozdílý“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

ŠLAPANICE (K. Ú. ŠLAPANICE U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Brněnská Pole, ppč. 2804/82. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu WGS-84 – 49.1654014N, 16.7186225E.

V první půlce roku 2017 se na lokalitě uskutečnil záchranný výzkum, jehož důvodem byla plánovaná výstavba obytného souboru SO 106-107.

Petr Kos

Resumé

Šlapanice (Kat. Šlapanice u Brna, Bez. Brno-venkov), Brněnská Pole Straže. Mährische Bemalte Keramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Dlouhá. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1142093.06:608915.82, 1142107.47:608934.22, 1142152.70:608890.89 a 1142136.06:608876.36.

V červnu roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích p. č. 2466/117, 2466/194, 2466/289, 2466/608 a 2795 přiléhajících k jihozápadní straně jihovýchodního konce ulice Dlouhá v souvislosti s výstavbou nového bloku bytových domů.

V uvedeném prostoru bylo zachyceno pokračování polykulturního sídliště, objeveného v předchozím roce (Přichystal 2017). Jedna z odkrytých sídlištních jam náležela kultuře s moravskou malovanou keramikou.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2017: Tišnov (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 58(1), 175, 246.

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Dlouhá Straře. Bei der Rettungsgrabung in der Dlouhá Straře wurde eine Siedlungsgrube der Kultur mit der mährischen bemalten Keramik entdeckt.

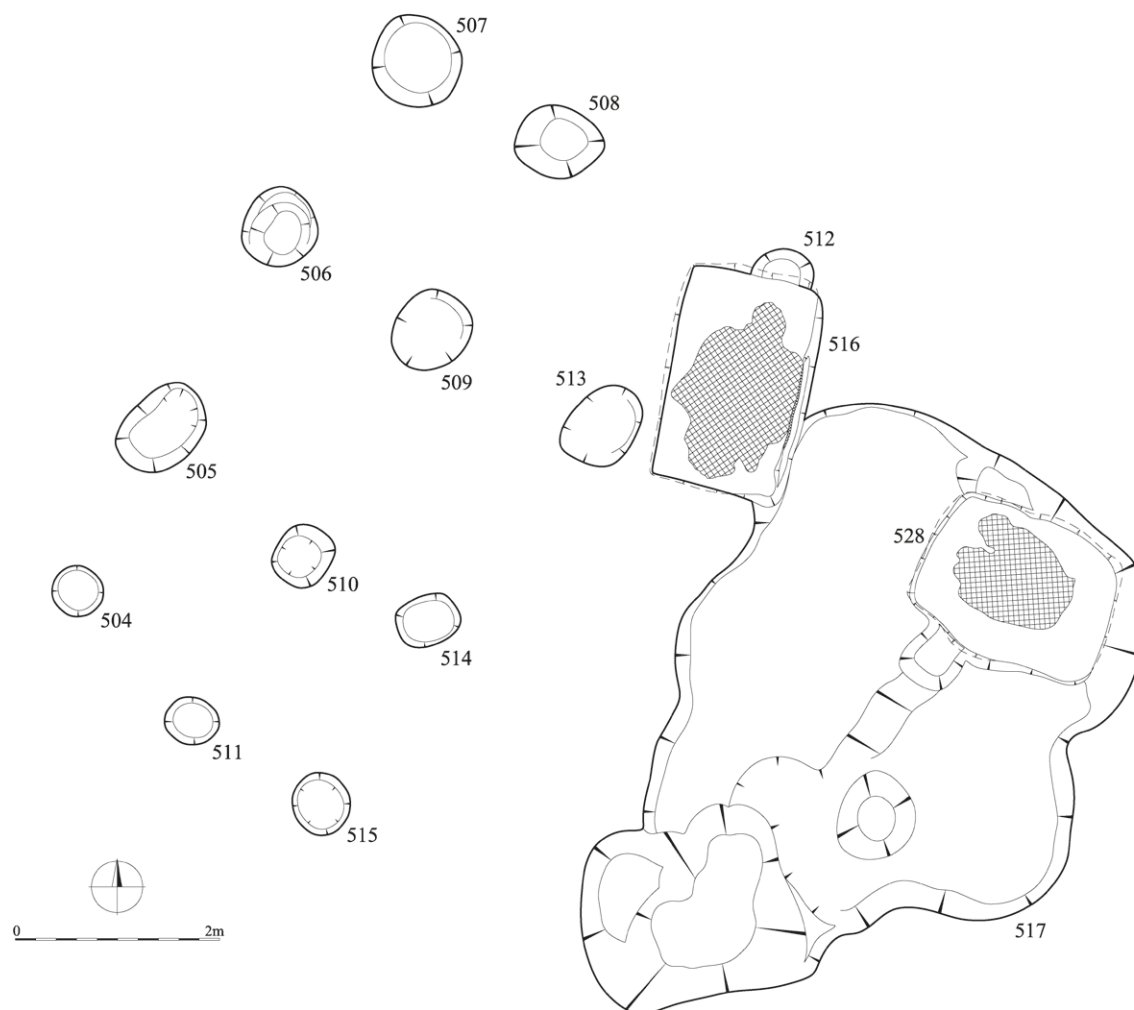
TROUBSKO (OKR. BRNO-VENKOV)

„Horní louky“. LnK. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1161724.40:606371.86, 1161780.62:606314.85, 1161849.15:606370.74, 1161832.55:606391.05, 1161883.94:606433.38 a 1161864.89:606472.34.

V roce 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranné výzkumy na pozemcích p. č. 1289/19, 1289/20, 1289/21, 1289/22, 1289/23, 1289/24, 1289/26, 1289/27, 1289/65, 1289/70, 1289/72, 1289/83 a 1289/84 v trati Horní louky“ v souvislosti s výstavbou obslužné komunikace a objektů pro výrobu a podnikání. Uvedené pozemky jsou situovány v západní třetině dřívější polní tratě „Horní louky“, která se rozkládá v západním sousedství místní části Veselka a je vymezena na severu komunikací silnice II/602 (ulice Jihlavská), na východě stávajícím areálem čerpací stanice pohonných hmot a autobazaru, na jihu náspem dálnice D1 a na západě hranicí s katastrálním územím Popůvky u Brna.

Výzkum prokázal, že mírný jižní až jihozápadní svah nad soutokem Troubského a Augšperského potoka byl osídlen již nositeli kultury s lineární kerami-

Obr. 10. Troubsko (okr. Brno-venkov), „Horní louky“. Superpozice stavebního komplexu domu a obdélníkových jam.

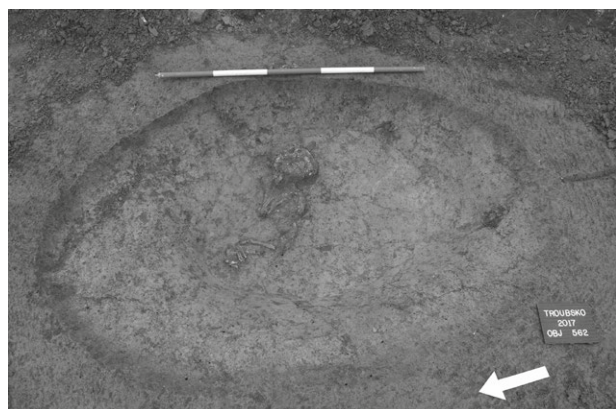
Abb. 10. Troubsko (Bez. Brno-venkov), „Horní louky“. Superposition des Baukomplexes des Hauses und der rechteckigen Gruben.

kou. Pozůstatky osady byly soustředěny do relativně úzkého pruhu, jenž přibližně odpovídá průběhu vrs-
tevníc 281–282 m n. m. Jednalo se vesměs o nepravi-
delně rozmístěné kůlové a sídlištní jámy bez možnosti
bližší funkční interpretace. Pouze v jednom případě
kůlové jámy vytvářely neúplný obdélný půdorys men-
šího nadzemního domu s delší osou přesahující délku
7 m a orientovanou ve směru severovýchod–jihozápad.
K jihovýchodní straně domu přiléhala protáhlá jáma,
ve které byla nejspíše jednorázově získávána hlína
pro bezprostřední potřebu jeho stavby. Na ni v prav-
ém úhlu navazovala přímá řada kůlových jam o délce
skoro 9 m, která patrně představuje základy nějakého
sousedícího ohrazení. V superpozici se stavebním
komplexem zmíněného domu byly dvě téměř shodné
obdélníkové jámy se stěnami a dnem poznamenanými
působením žáru (obr. 10). Tvarem i konstrukcí se zcela
liší od běžných soudobých pecí, využívaných podle
dosavadních znalostí především při sušení či pražení
obilí, popřípadě běžné kuchyňské úpravě potravy, tak-
že se nabízí úvaha, zda nejde o dosud chybějící jámové
pece, v nichž se podle předpokladů vypalovaly ke-
ramické nádoby. Poblíž jihovýchodního okraje skryté
plochy pak byla zaznamenána menší oválná sídlištní
jáma, na jejímž dně byly objeveny pietně uložené kos-
terní pozůstatky velmi malého dítěte (obr. 11).

Michal Přichystal

Resumé

Troubsko (Bez. Brno-venkov), „Horní louky“. Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Horní louky“ wurde die Siedlung der Kultur mit der Linienbandkeramik entdeckt. In einer Grube wurde die Kinderbestattung gefunden.

Obr. 11. Troubsko (okr. Brno-venkov), „Horní louky“. Dětský pohřeb v sídlištní jámě.

Abb. 11. Troubsko (Bez. Brno-venkov), „Horní louky“. Kinderbestattung in der Siedlungsgrube.

TŘEBENICE (K. Ú. PLEŠICE, OKR. TŘEBÍČ)

Hrad Holoubek. Neolit. Náhodný nález kamenné industrie. Ověřovací výzkum.

Při průzkumu reliktní zříceniny hradu Holoubek a jeho okolí byl náhodně vyzvednut v místě předhradí nalevo od přístupové cesty fragment sekeromlatu. Jedná se o část břítové části o výšce 5,2 cm. Váha artefaktu činí 87,6 g a magnetická susceptibilita je $0,24 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Podle petrografického určení se jedná o všesměrný amfibolický diorit typu Rokle z oblasti kolem Brněnské přehrady. Otázkou je, zdali v místě předhradí bylo i pravěké osídlení nebo se jedná o tzv. „hromový klín“, který se na hradech v nálezech občas objevuje (cf. Doušek 2011; Durdík 1997; Fröhlich 1992; Hložek, Menšík 2007; Klecanda 1901; Sklenář 1999 ad.).

Miroslav Dejmal, Martin Kuča,
Antonín Přichystal

Literatura

Doušek, R. 2011: Magické předměty na moravském venkově. In: A. Křížová (ed.): *Archaické jevy tradiční kultury na Moravě*. Brno: Ústav evropské etnologie, 161–194.

Durdík, T. 1997: „Hromový klín“ z hradu Křivoklátu. In: *Sborník Společnosti přátel starožitností. (Sborník Kruhu přátel Muzea hl. m. Prahy)*. 2. upravené vydání. Praha: Společnost přátel starožitností, 107–110.

Fröhlich, J. 1992: Hromové klíny v jižních Čechách. *Výběr z prací historického kroužku při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích* 29, 237–245.

Hložek, J., Menšík, P. 2007: „Hromové klíny“ z Kozího Hrádku na Tábořsku aneb „účinné“ zajištění hradu před přírodní pohromou nebo pravěké sídliště? *Kuděj* 1, 63–73.

Klecanda, J. 1901: Hromové kameny (předhistorické mlaty) v XV. a XVI. věku. *Český lid* X(3), 214–215.

Sklenář, K. 1999: *Hromové klíny a hrnce trpaslíků. Z pokladnice české folklorní archeologie*. Praha: Set out.

Resumé

Třebenice (Plešice Cadastre, Třebíč District), Holoubek castle. Neolithic. Stone axe. Surface survey.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (K. Ú. MÍKOVICE NAD OLŠAVOU, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Díly od Podolska“. LnK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalizace: GPS: 49,039247° N; 17,510982° E; WGS 84.

V září 2017 byl na katastru Míkovice nad Olšavou u Uherského Hradiště realizován archeologický dohled při výkopu přípojky nízkého napětí vedeného z řádu podél silniční komunikace k nově zbudované chatě stojící v zahradě před domem čp. 143. Samotný výkop byl negativní. Vzhledem k tomu, že zahrada, ke které byla přípojka vedena, sousedí, v té době s dobře upraveným polem, byl proveden také zjišťovací povrchový průzkum okolí. Při něm se podařilo nalézt několik fragmentů neolitické keramiky a jeden štípaný artefakt, které zde indikovaly přítomnost dosud neznámé neolitické lokality. Zájmová poloha se nachází ihned za východním okrajem Míkovice, vpravo silnice vedoucí do Podolí. Z hlediska polohy se jedná o k severozápadu orientovaný svažový svah uklánějící se pozvolna do nivy řeky Olšavy, která původně protékala jen cca 120 m od nově objevené lokality. Nadmořská výška terénu zde osciluje od 194 do 201 m.

Na lokalitu jsme se rozhodli posléze vrátit a realizovat zde systematický povrchový průzkum v liniích s podporou GPS. Zaměřován byl každý nalezený artefakt společně s informacemi o druhu nálezů, surovině atd. Povrchový průzkum byl během podzimu opakován celkem čtyřikrát, a to za různých světelných podmínek a směrů průchodů. Získána byla početná kolekce keramiky a mazanice. Mezi nálezy nechybí ani štípaná kamenná industrie zhotovená převážně z bělokarpatského radiolaritu a rohovce krakovsko-čenstochovské jury. Ve spektru použitých surovin se jednotlivými kusy ale objevily i rohovec typu Krumlovský les a eratický silicit. Broušenou kamennou industrii reprezentuje několik fragmentů kopytovitých sekerek a klínů zhotovených ve všech případech z metabazitu typu Jizerské hory.

Dosavadní výsledky povrchových průzkumů ukazují, že lokalita byla intenzivně osídlena ve starším i mladším stupni kultury s lineární keramikou. Ze sledování plošného rozptylu artefaktů je zřejmé, že se nálezy koncentrují na ploše o rozměrech cca 230 × 100 m. Několik keramických fragmentů nalezených na východním okraji koncentrace artefaktů navíc ukazuje, že lokalita mohla být v menší míře osídlena i v období lengyelské kultury. Objeveno tak bylo nové polykulturní neolitické sídliště, kterému bude i nadále věnována pozornost.

Jaroslav Bartík

Resumé

Míkovice (Cadastre Míkovice nad Olšavou, Uherské Hradiště District), “Díly od Podolska”. LBK. Settlement. Surface survey.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

Ulice J. Staši, Třída Svobody. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10 000 list 25-31-24, střed stavby v okolí bodu 449/124 mm od Z/J s.č.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu na stavební akci „Bytový dům Malenovice“, byly prozkoumány zbývající archeologické objekty, které nebyly zničeny předchozí nehlášenou stavební aktivitou. Jednalo se o část sídliště z mladší fáze kultury s lineární keramikou v severovýchodní části stavby a několik dalších situací souvisejících s novověkým vývojem předmětných parcel v části jižní (viz svazek Středověk a novověk tohoto ročníku). Na tomto místě je třeba zdůraznit, že centrum místní části Zlín-Malenovice je velice výraznou polykulturní lokalitou s doklady osídlení od mladší doby kamenné až po středověk/novověk (Fojtík, Popelka 2016, 181). Tím, že cca 95 % plochy bylo odtěženo bez přítomnosti archeologického dozoru, došlo k nenávratné ztrátě informací o pravěkém a historickém vývoji centra Malenovic.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Fojtík, A., Popelka, M. 2016: Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 57(1), 181.

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), J. Staši und Třída Svobody Straßen. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

ŽEROTÍN (OKR. OLMOUC)

„Cepový rybník“. LnK. Sídliště (?). Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Z trati „Cepový rybník“ na katastru Žerotína byla v roce 2017 Vlastivědnému muzeu v Olomouci předána kolekce archeologických nálezů z mladší doby

kamenné a pozdní doby bronzové, popř. starší doby železné. Jedná se o 10 fragmentů pravěké keramiky, přeslen, pět kusů štípané industrie, několik torzálně dochovaných bronzových předmětů a bronzových slitků. Do mladší doby kamenné lze prokazatelně zařadit dva získané střepy. V prvním případě jde o okraj nádoby se třemi liniemi (obr. 12: 2). Výzdobu druhého exempláře tvoří linie s jednou notovou značkou čokovitěho tvaru na lince (obr. 12: 1). Jiné dva zlomky volutové keramiky z této polohy získal K. Ludikovský při výzkumu slovanských železářských pecí v roce 1959 (Ludikovský 1960, 9). Popsané nálezy dovolují připustit možnost, že se v této trati nachází sídliště kultury s lineární keramikou.

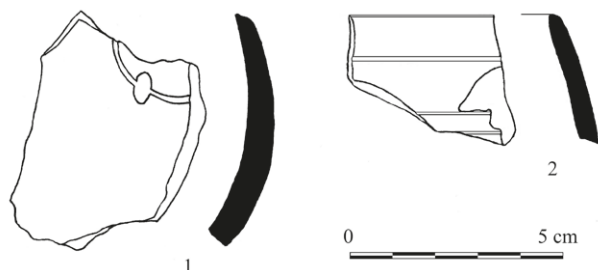
Lukáš Hlubek

Literatura

Ludikovský, K. 1960: Žerotín (okr. Šternberk). Rkp. nálezové zprávy, č. j. 2132/60. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., 9.

Resumé

Žerotín (Bez. Olomouc), „Cepový rybník“. LBK. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

Obr. 12. Žerotín (okr. Olomouc). Nálezy LnK. Kresba L. Hlubek.

Abb. 12. Žerotín (Bez. Olomouc). Funde der LBK. Zeichnung L. Hlubek.

**LADISLAV NEJMAN, LUKÁŠ KUČERA, PETR ŠKRDLA, LENKA LISÁ, ŠÁRKA HLADILOVÁ,
MIROSLAV KRÁLÍK, RACHEL WOOD, MIRIAM NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ, DUNCAN WRIGHT,
MARJORIE E. SULLIVAN, PHILIP HUGHES**

2016 EXCAVATION OF BASAL LAYERS AT POD HRADEM CAVE AND THE FINDING OF SHELL AND AMBER

YURI E. DEMIDENKO, PETR ŠKRDLA, JOSEBA RIOS-GARAIZAR

THE HLINSKO – KOUTY I SITE AND THE ONLY STRATIFIED AURIGNACIAN-LIKE ASSEMBLAGE WITH
A BIFACIAL TRIANGULAR POINT IN MORAVIA

JÍŘÍ SVOBODA, MARTIN NOVÁK, SANDRA SÁZELOVÁ, ŠÁRKA HLADILOVÁ, PETR ŠKRDLA
DOLNÍ VĚSTONICE I. EXCAVATIONS 1990–1993

SANDRA SÁZELOVÁ, JAROSLAW WILCZYŃSKI, PIOTR WOJTAL, JÍŘÍ SVOBODA, ERIK TRINKAUS
PUZZLING PAIRS FROM PAVLOV AND MORTUARY DIVERSITY IN THE MID UPPER PALEOLITHIC

MAREK VLACH

MODELOVÁNÍ TRAS A PROSTOROVÉ ASPEKTY ŘÍMSKÉHO TAŽENÍ PROTI MAROBUDOVÍ

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU 2017

PALEOLIT

NEOLIT

ENEOLIT

DOBA BRONZOVÁ

DOBA ŽELEZNÁ

DOBA ŘÍMSKÁ A DOBA STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

